

TEMATICA LUNII MARTIE - APRILIE 2019

Obiceiuri de Paști din Valcani

Postul era privit ca o perioadă de curățire sufletească și trupească. Începând cu lăsatului postului Paștilor se schimbau blidele. Nimeni nu mânca de dulce, până nu lua Paștile. Era considerat mare păcat pentru cel ce mânca de Zlastă. În seara lăsatului de post se făceau, de obicei, mese copioase, cu diferite mâncăruri și băuturi. Se mâncau mai ales, ouă. În perioada postului, existau anumite feluri de mâncare care excludeau carnea, papara, ghebenița, crumpi cu găluște, țușpais de ludaie cu crumpi, crumpi cu zamă. În tot timpul postului mare nu se țineau hore, nunți sau petreceri. Duminica după amiază, tinerii jucau diferite jocuri la răscrucea drumurilor: de-a lopta, popice, cocovama, roaba și lopata, de-a văduvoiu. Și activitatea oamenilor satului ținea cont de Postul Pastelui, spre exemplu, femeile nu coseau sau nu spălau haine în zilele de marți și vineri. Tot în această perioadă se obișnuiește să se dea de pomană până în sâmbăta Floriilor.

Ghebeniță cu măr

Sfântul Toader/Sân Toader/ Sân Toager este o sărbătoare care nu are o dată fixă, dar întotdeauna cade într-o zi de sâmbătă, respectiv în prima sâmbătă din postul Paștilor. Se spune că Sf. Toader avea puterea să se transforme în cal. Caii lui Santoager, sunt considerați duhuri rele. În sâmbăta dinainte de ziua Sfântului Toader, când se însera nu se mergea pe afară, se închideau ușile, se acopereau ferestrele cu pături, se stătea doar în casă. Se spune că aceștia arătau ca niște “fișiori” frumoși, înalți și având copite la picioare și coada precum caii. Coada și-o ascundeau în pantaloni și în cizme, dar având copite ei nu puteau merge prea repede, astfel că unii dintre batrani spuneau că au reușit să scape fugind. La Sf Toader, femeile țineau o săptămână pentru caii cei buni și o săptămână pentru caii cei răi. Nu lucrau seara spunând că vin caii lui Sf Toader și le copitează.

La Sfinti, a noua zi din postul Paștilor, se frământau pogăci și cu mâinile pline de aluat, se scuturau pomii ca să fie roade bune și multe.

În Vinerea Mare nimeni nu mânca nimic, până nu răsăreau stelele. Nici focul nu se aprindea.

Ouă vopsite cu foi de ceapă

Femeile, de obicei, roșeau ouăle pentru Paști. Copiilor li se dădea să mănânce în această zi, ouă roșii, ca să nu se prindă boala de ei și să fie frumoși și roșii ca ouăle. În Vinerea Mare era obiceiul să se mănânce cocoși (floricile de cucuruz), spunând că alungă durerile de inimă.

În ajunul Paștilor se coceau colacii dintre care unul era numit "Paștile". Acesta avea în vârf un ou roșu,

iar în jurul lui alte 3-5 ouă roșii. Pe lângă ouă se presărau semințe

ca să fie anul roditor în cereale. Paștile se păstra în ciur, așezat pe picioarele care leagă masa, până la Paștile mici/Duminica Tomii. În acea zi, înainte de a se așeza la masă, se tăia colacul și se săruta fiecare bucată.

"Paștile"

Lumânarea de la Înviere se păstra tot anul, să ferească casa de tunete și fulgere.

În ziua a I-a de Paști, se dădea de pomana pentru morți. Pomana se duce numai dimineața după slujba Utreniei, până la Liturghie, acesta fiind socotit timpul primit pentru pomana morților. Pomana consta într-un colac, ouă roșii și lumânări. Propriu zis se făcea un schimb, deoarece cel ce ducea pomana primea tot un colac, ouă și lumânări. Acest schimb se făcea doar între vecini și rude apropiate. Tot în această zi, în apa în care se spală copiii se punea câte un ou roșu ca să fie frumoși și roșii ca ouăle.

Ziua a doua de Paști era cea mai importantă zi de prăznuire a Paștilor. Întreg satul, cu mic cu mare, ieșea la cimitir. Aici, preotul sfînțea mormintele și se împărțea peste mormânt mâncare, îndeosebi ouă.

În zilele de joi de după Paști și până a doua joi după Rusalii, nu se lucrează nimic, ca să nu trăsnească în casă.

Sfântul Gheorghe -23 aprilie

La Sf Gheorghe era obiceiul ca mamele să spele copiii încă de dimineață, cu roua de pe orz, ca să fie frumoși. Cei mai mari se spălau singuri.

În cursul aceleiași zile, tinerii se duceau la fete și aruncau apă pe ele cu vadra. Deși se ascundeau, le căutau și nici una nu scăpa, indiferent cum era îmbrăcată. Fiind un obicei vechi din moși-strămoși, nici una nu se supăra, din contră făceau haz și veselie.

Felicitările pentru cei ce purtau numele Sf Gheorghe se făceau numai după Sf Liturghie înainte de mâncare și durau de multe ori până la orele 3-4 după masă. Plecau și muzicanții la felicitat. La sărbători mari, veneau și muzicanți din alte sate. Se auzea cântând și strigând în tot satul. Era o hărmălaie ce producea veselie tuturor. Înspre seară unii angajau muzica și petreceau cu prietenii toată noaptea.

Obiceiurile de Paști ale maghiarilor din Valcani

Cu toate ca nu mai sunt prea mulți locuitori de etnie maghiară, bătrânii își amintesc obiceiul stropitului fetelor practicat de catolicii maghiari în a doua zi de Paște. Grupuri mici de tineri se duceau la casele fetelor nemaritate și le parfumau. Mai întâi întrebau dacă este voie ” meg szabad locsyolni” . În cazul în care li se răspundea ”igen”, aceștia recitau câteva versuri, după care parfumau fata.

”Zöld erdőben jártam,

Ibolyát találtom

El akart hervadni

Meg szabad locsyolni?”

”Am umblat prin pădurea verde,

Printre viorele,

Vroiau să se ofilească

E voie să se stropească?”

În semn de mulțumire tinerii erau invitați în casă, li se puneau în piept viorele și li se dădeau ouă roșii.